

Ma'asi 2024

Mahaki Silikosi-Vave (Accelerated Silicosis)

Ko e fanongonongo fakatokanga ko enī 'oku fakamatala'i mahino ai e fakatu'utāmaki 'o e mānava'aki e efu RCS (respirable crystalline silica) 'e kinautolu 'i he ngāue'anga 'oku nau fo'u e hilifaki'anga-me'a (benchtōp) 'aki 'a e fa'ahinga maka kehekehe.

Ko e hā e tupu'anga?

Na'e kamata fakatokanga'i 'o e mahaki Silikosi (silicosis) 'i ha kakai 'i Queensland, Australia na'a nau ngāue ki hono fo'u e hilifaki'anga-me'a mei he maka-ngaohi (engineered stone) Talu mei ai mo e 'asi 'i New Zealand 'a e Silikosi pea mo e Silikosi-Vave (accelerated silicosis) 'i he kau ngāue fo'u hilifaki'anga-me'a mei he maka-ngaohi (engineered stone).

Ko e Silikosi ko e fakafefeka mo patepate 'a e kongā 'o e ma'ama'a 'i he mānava'aki 'o e efu RCS, 'o 'ikai ke toe lava ke fakafoki 'a e ma'ama'a ki hono tukunga angamaheni.

Ko e Silikosi-Vave ko e kalasi ia 'e taha 'o e mahaki ni 'a ia 'oku vave 'a 'ene 'asi hake 'i ha ki'i taimi nounou (fakafuofua ki he ta'u 'e 3 ki he 10) tupu mei he lahi fau 'a e efu RCS 'oku mānava'aki ki lotō. 'Oku si'isi'i 'aupito 'a e ngaahi founa ke faito'o 'aki kapau 'e fu'u tōtu'a.

Ko e 'ilo eni ki ai

'Oku faka'au ke manakoa ange 'a hono ngāue'aki e maka-ngaohi (engineered stone) ke fakanaunau'aki 'a e peitō mo e falekaukaū. 'Oku fo'u 'a e maka-ngaohi 'aki 'a hono hu'i fakataha 'a e maka kuo 'osi momosi pea mo e huhu'a pelesitiki (polymeric resin), pea toki fakatoka mo ta'o ia 'o fakamōmoa. 'Oku lava pē ke a'u 'o peseti 'e 90 pe lahi ange 'a e silika (silica) 'i he maka-ngaohi, 'o matu'aki lahi ange ia 'i he silika 'i he maka 'oku ma'u pē 'i natulā.

'E lava ke mānava'aki 'e he kau ngāue 'a e efu RCS 'i hono tutu'u, olo, vili mo fakangingila 'o ha hilifaki'anga maka (benchtōp) lolotonga hono ngaohi pea mo hono fokotu'ū.

Ko 'emau fale'i

Ko 'emau fale'i eni pea ko e me'a ke fakahoko ia 'i he tapa kotoa 'o e ngāue 'oku fai'aki ha maka-ngaohi 'o kau ai 'a hono fo'u, pea mo hono 'ave 'o fokotu'ū 'i hano fakatau atu.

Kimu'a pea kamata ha ngāue 'o faka'aonga'i ai ha maka-ngaohi, kuopau ke tomu'a fai 'e he ngāue'angā ha sivi ke 'ilo'i ha ngaahi matu'utāmaki'anga (risk assessment) mo toe vakai'i fakaikiiki 'a e anga 'a hono pule'i mo fakalele 'o e ngāue. **'E fiema'u ke ta'ofi 'aupito ke tutu'u, olo, vili mo fakangingila ha maka-ngaohi 'o 'ikai ke fai ia 'i ha founa 'oku malu mo lava ke mapule'i lelei.**

Ngaahi founa eni ke fakasi'isi'i ai 'a e puke 'i he mahaki:

- liliu mei he maka-ngaohi ki ha maka pe kalasi naunau 'oku si'isi'i ai 'a e silikā
- fakamavahe'i 'a e feitu'u 'oku fai ai e ngāue pea ngāue'aki ha mīsinī fakakomipiuta (CNC) ke ne fai e ngaahi ngāue 'oku ne fakatupu 'a e efu

- ngāue'aki ha me'a ngāue fakaonopooni, hangē ko e fakamanava LEV (local exhaust ventilation), mīsinī tutu'u fana vai (wet cutting), pe ko ha me'angāue 'oku 'i ai hano kato tānaki'anga efu. Ko e mīsinī tutu'u fana vai 'oku totonu ke 'i ai hano tatā ke ta'ofi 'aki hono puhi 'o e efú ki he 'eá, pea ke matu'aki tokanga'i mo hono tānaki 'o e momo'i maka vivikú. Ko e RCS ko ha efu fakatu'utāmaki (H-class) pea 'oku totonu ke ngāue'aki ha mīsinī H-class LEV pe vekiume H-class kuo tui ai 'a hono me'asivi (filter) totonú. Ko e mīsinī LEV kotoa pē 'oku ngāue'aki, kuopau ke tuha mo taau ki he ngāue ko iá, maau mo tonu 'a hono fokotu'ú, seti ke tonu pea tokanga'i mo fakapapau'i 'oku lele lelei ma'u pe
- tānaki mai mo ha ngaahi founa kehe ke tokoni ke to e mapule'i lelei ange 'o hangē ko e fu'ifu'i vai pea toki holoholo (wet-wiping), faka'aonga'i ha vekiume H-class 'oku malu hono tānaki'anga efu, fufulu'aki ha vai mei ha housi lele māmālie pē - ('oua na'a fai ha holoholo mātu'u, tafi, faka'aonga'i ha mīsinī puhi'ea pe fana'aki ha housi fanavai mālohi).

Kapau ko ha matu'utāmaki'anga ia, ngāue'aki ha naunau malu'i PPE (personal protective equipment):

- ngāue'aki ha me'a-mānava lelei 'oku 'i ai hono me'asivi efu (filter cartridge) mo hono ngaahi naunau malu'i; 'e lava pe 'o tala e tu'unga 'oku 'i ai e me'a-mānava mo e me'asivi efú 'e he me'afua 'oku fakapipiki ki ai. Koe'uhi ko ha fakatu'utāmaki 'e ala hoko ki he mo'uí kapau 'e 'ikai ngāue lelei ha me'angāue malu'i, 'oku na'ina'i ai e potungāue WorkSafe ke faka'aonga'i ha naunau malu'i mānava 'e he kau ngāue kotoa pē 'oku nau tutu'u pe fokotu'ú ha maka-ngaohi, pe 'oku nau tauhi pe fakama'a ha feitu'u na'e fai ai ha ngāue maka-ngaohi
- fakapapau'i ko e me'a-mānava ko iá 'oku 'osi fua ke hao lelei mo tuha tonu ki he tokotaha ngāue 'oku ne tui pea 'oku ma'a, maau mo tokanga'i lelei
- tui ha teunga ngāue malu'i 'oku ne malu'i kakato e sinó (coveralls) pea 'e tui tu'o taha pe pea li he vevé, pe 'oku lava 'o fō pē 'i fale ngāue kae 'oua 'e 'ave ke fō 'i 'api.

Me'afua ki he lahi 'o e efú

Ko e me'afua WorkSafe Workplace Exposure Standard (WES) ki he efu silika kehekehe kotoa pē 'oku lava ke ma'u atu ia heni: [Workplace exposure standards and biological exposure indices](#)

'E lava ke ke fetu'utaki mo ha mataotao sivi haisini 'i he ngāue'angá (hygienist) mei he [New Zealand Occupational Hygiene Society \(NZOHS\)](#) pe mei he [Health and Safety Association of New Zealand \(HASANZ\) Register](#) ke ne fua e lahi 'o e efu RCS mo tokoni ki hono siofi ha ngaahi matu'utāmaki'anga mo vakai'i pe 'oku kei mapule'i lelei.

Tokangaekina

Talu mei he 2019 mo e fengāue'aki 'a e WorkSafe, ACC mo e potungāue Ministry of Health mo e kau mataotao 'i he malu'i mo'uí mo e ngāue fakafaito'ó ki hono tokangaekina 'o e kau ngāue ne nau 'osi puke 'i he mahakí 'i New Zealand. Ko e [halafononga ki hono sivi 'o e mahaki Silikosi-Vave \(accelerated silicosis\)](#) 'oku ne fakamahino ki he kakai te nau ala puke ai, 'a e founa 'e lava ke nau 'ilo ai 'a hono faka'ilongá pea ke fai honau sivi.

Ko kinautolu ne nau 'i ha ngaohi'anga maka-ngaohi 'o a'u ki he māhina 'e ono 'i he ta'u 'e 10 kuohilí 'e lava pe ke faka'atā ke sivi kinautolu. 'Oku tānaki atu ki he ngaahi fakamatalá ni 'i he: [Health information for workers in the engineered stone industry](#)

Tokoni

'Oku mau fakahoko mo ha ngaahi fakahinohino kehe fekau'aki mo e mahaki Silikosi-Vavé mo hono tokanga'i 'o e efu siliká:

- [Mahaki Silikosi-Vave \(Accelerated Silicosis\)](#)
- [Ko e ngaahi me'a mahu'inga 'e 8 'oku totonu ke 'ilo 'e he kau ngāue: Tokanga'i 'o e efu silika 'i he ngāue'anga.](#)
- [Ko e efu silika 'i he ngāue'angá](#)
- [Tokanga'i 'o e efú 'aki e me'a-fu'ifu'i kuo 'osi fokotu'ú ki he me'angāué](#)
- [Tokanga'i e efú 'aki e me'angāue hiko efu](#)
- [Vekiume lalahi mo e me'angāue hiko ki he efu fakatu'utāmaki](#)
- [Me'a-mānava malu'i Respiratory protective equipment \(RPE\)](#)
- [Sivi mo'ui lelei mo sivi 'a e kau puke](#)

Hiki tohi 'a e me'a 'oku hokó

Ko e fakatokanga ko ení ne 'uluaki fakahoko ia 'i Mē 2019 pea ne toe tānaki mai ki ai 'i Nōvema 2019. Pea na'e toe fai ha fakatonutonu ki muí ni ni mai 'i Ma'asi 2024.